

法官狄

De schrijfster van het vorige nummer wees mij op een pas verschenen boek over de geschiedenis van de uitgeverij Brill getiteld *Brill 325 jaar uitgeven voor de wetenschap*, geschreven door Sytze van der Veen. Ze vertelde dat er in dat werk 1 pagina gewijd is aan Van Gulik. Logisch want Brill heeft diverse werken van Van Gulik gepubliceerd, waaronder zijn standaardwerk *Sexual Life in Ancient China*.

Ik heb het boek meteen besteld en kreeg het vandaag binnen. Ik verwachtte een tamelijk suf verhaaltje zoals je dat in zulke bedrijfsverheerlijkingen vaak tegenkomt. Nou, dat bleek reuze mee te vallen.



Twijfel

Trouwe lezers van het eerste uur herinneren zich misschien nog het verhaal in nummer 15 met de titel *Het raadsel van de verdwenen Ming kleurenprenten*. Daarin wordt een artikel van James Cahill besproken waarin hij de authenticiteit van enkele platen uit *Erotic Colour Prints of the Ming Period* in twijfel trekt. Zijn conclusie is voorzichtig en mild:

Van Gulik's 'reconstructions' and pastiches are, on one level, harmless fun. [...] But on another level, [...], we had best use some of Van Gulik's materials with extreme caution.

Sytze van der Veen daarentegen neemt geen blad voor de mond en komt tot een tamelijk vergaande conclusie. Ik geef u de hele tekst...

“Een van de meer excentrieke auteurs van Brill was de sinoloog en diplomaat Robert van Gulik (1910-1967), bij een breed publiek bekend als schepper van de detective-verhalen over Rechter Tie. Deze magistraat was een speurder die met veel vernuft allerlei ingewikkelde misdaden oploste in het oude China. Van Gulik haalde zijn inspiratie voor Tie uit een oud Chinees manuscript, waarvan hij een Engelse vertaling verzorgde. Deze verscheen in 1956 bij Brill als *Tang-yin-pi-shih. Parallel cases from under the pear-tree. A 13th-century manual of jurisprudence and detection*. Spijtig dat de minder wetenschappelijke Rechter Tie niet door Brill werd uitgegeven, want Van Guliks detectives waren en zijn internationale bestsellers. Rechter Tie ontstond kort na de oorlog, toen Van Gulik zijn kennis van China op een andere ma-

nier wilde gebruiken. De uitgever van het eerste verhaal over Tie wilde erotisch getinte prenten opnemen om de verkoop te bevorderen. Van Gulik maakte daarop een aantal houtsneden met pornografische afbeeldingen en kreeg de smaak te pakken: hij maakte een hele serie erotische plaatjes, die evenals Tie in een vaag Chinees verleden waren gesitueerd. Vervolgens gebruikte hij zijn pornografie voor een fraaie *practical joke*: in eigen beheer publiceerde hij *Erotic Colour Prints of the Ming Period*, waarin hij zijn eigen gravures liet doorgaan voor oude Chinese prenten. Het curiusum verscheen in 1951 in een oplage van vijftig exemplaren in Tokio.

Het begeleidende essay over de erotiek in het oude China vormde de opmaat van zijn studie *Sexual Life in Ancient China*, die in 1961 wél door Brill werd uitgegeven. In het voorwoord vertelde Van Gulik uitvoerig hoe hij de uiterst zeldzame gravures in een obscuur winkeltje met rariteiten had gevonden. Een unieke vondst! In *Sexual Life in Ancient China* werd een aantal prenten uit de *Erotic Colour Prints* afgedrukt, maar de meer gewaagde konden in 1961 bij Brill niet door de beugel. De twee onderstaande afbeeldingen zijn afkomstig uit de authentieke en vervalste *Erotic Colour Prints*. De overeenkomst in stijl met de prenten van Rechter Tie zal de kenner niet ontgaan.”

Bewijs?

Dus *Erotic Colour Prints of the Ming Period* is één grote *practical joke*? Een grap in drie kloelke delen, in Engels en Chinees, met meer dan 500 bladzijden? Hm.

Ik ben benieuwd welk bewijs de schrijver heeft voor zijn drastische conclusie. Als het van de laatste zin moet komen, ben ik niet erg onder de indruk. Van Gulik heeft er nooit een geheim van gemaakt dat hij zijn tekeningen baseerde op oude Chinese platen, dus een “overeenkomst in stijl” is niet zo opzienbarend. Wat weet Sytze van der Veen dat wij niet weten?

